

Til: Utenriksdepartementet

Kopi:

Klima- og miljødepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Helse og omsorgsdepartementet

Vår ref.: 2024/31

Deres ref.: 22/11542

Dato: 23.08.2024

Hørings svar – NOU 2024:7 Norge og EØS: Utvikling og erfaringer

Bioteknologirådet erfarer at EØS-avtalen har direkte betydning for rådets arbeid. Det gjelder først og fremst arbeidet knyttet til fagområde genteknologi, da dette berører norske nærings-, - og handelsinteresser innen landbruk, havbruk og industriell bioteknologi. Bioteknologirådets uttalelser påvirkes av EUs politikk på dette området ettersom den er premissgivende for hva slags handlingsrom Norge har. Beslutninger fattet i EU knyttet til bruk av genteknologi vil gjelde for det indre marked og dermed også være førende for norsk politikk på dette feltet.

I dag er genteknologi i svært rask utvikling, både i Norge og internasjonalt. Med genredigering med Crispr-metoden, som kom i 2012, fikk man et nytt verktøy til å endre egenskaper til levende organismer. Det blir pekt på at genredigering blant annet kan brukes for å utvikle planter som er mer tilpasset klimaendringer og som kan gi større avlinger på samme areal. Samtidig må genredigering sees i sammenheng med andre teknologier og produksjonssystem, og nytten av verktøyet vil være avhengig av hvordan en bruker det.

Genteknologi er ikke omtalt i NOU 2024:7, og Bioteknologirådet ønsker derfor å peke på hvordan EØS-avtalen setter rammene for bruk av genteknologi i Norge.

Genteknologiloven

Store deler av den norske genteknologiloven følger EUs utsetningsdirektiv, som er en del av EØS-avtalen. Utsetningsdirektivet stiller krav til hvordan helse- og miljørisiko skal vurderes når genmodifiserte organismer (GMO) settes ut i miljøet. Norge har også tre tilleggskriterier til de kravene EU stiller for godkjenning: den genmodifiserte organismen skal bidra til bærekraftig utvikling, være samfunnsnyttig og etisk forsvarlig (BSE-kriteriene). BSE-kriteriene er særnorske og spesielt fremforhandlet som et unntak i EØS-avtalen.

En GMO godkjent i EU etter utsetningsdirektivet er automatisk godkjent i Norge, hvis ikke Norge legger ned forbud etter BSE-kriteriene eller av nasjonale miljøhensyn. Hvis EU utestenger et produkt, har Norge ikke adgang til å godkjenne dette produktet.

Ved den norske behandlingen av GMO-søknader er Klima- og miljødepartementet vedtaksmyndighet, mens Bioteknologirådet er instansen som vurderer bærekraftig utvikling, samfunnsnytte og etisk forsvarlighet.

Et samlet Bioteknologiråd anbefalte i høringssvar til NOU 2023:18 Genteknologi i en bærekraftig fremtid, at det utredes hvilket handlingsrom som finnes for å gjøre endringer i norsk lovgivning og i forvaltningspraksis, innenfor rammene av utsetningsdirektivet og EØS-avtalen. Et samlet Bioteknologiråd anbefalte også å beholde nasjonale tilleggsvurderinger av bærekraftig utvikling, samfunnsnytte og etisk forsvarlighet. Rådet mente imidlertid at feltforsøk og forskning på GMO bør unntas vurdering etter BSE-kriteriene fordi det er uhensiktsmessig å beregne forventede samfunnseffekter av forskning på forhånd. Rådet påpekte også uhensiktsmessigheten av at Norge har BSE tilleggskrav til klinisk utprøving av GMO legemidler til mennesker, utprøvinger som typisk inkluderer pasienter i ulike land i EU.

Annet relevant regelverk i EU

I dag godkjennes de fleste GM-produkter i EU etter Mat og fôr-forordningen og ikke etter Utsetningsdirektivet. Mat og fôr-forordningen er i dag ikke en del av EØS-avtalen, selv om den er EØS-relevant. Et GM-produkt godkjent etter denne forordningen er derfor ikke automatisk godkjent i Norge. Det er i dag rundt hundre GM-produkter som er godkjent i EU etter mat- og fôrforordningen, men ingen av disse er godkjent i Norge. Norsk land- og havbruk har derfor ikke mulighet til å ta i bruk flere fôrressurser godkjent til bruk i EU, men disse må godkjennes særskilt av Mattilsynet. Mat og fôr-forordningen regulerer både levende GMO-er til mat og fôr, blant annet importerte varer med frø slik som maiskolber, og dødt, prosessert materiale fra GMO, som for eksempel mel og olje. I Norge regulerer genteknologiloven fremstilling og all bruk av genmodifiserte organismer. Unntaket er ikke-levende, prosessert genmodifisert mat og fôr, som mel og olje, som faller inn under den norske matloven.

EU-kommisjonen la i 2023 frem et forslag om at genredigerte planter med mindre genetiske endringer ikke lenger skal vurderes som en GMO. De genredigerte plantene som oppfyller vilkårene skal reguleres etter en ny forordning og i større grad likebehandles med vanlige planter¹. Forslaget er knyttet opp til EUs grønne giv og jord til bord-strategien. Kommisjonens forslag faller innenfor EØS-avtalens anvendelsesområde, om det blir vedtatt i EU.

Med vennlig hilsen

Marianne Aasen
Leder

Petter Frost
Direktør

Saksbehandler: Anne Marit Ryen

---

¹ Proposal for legislation for plants produced by certain new genomic techniques.